

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. III. Alia probatio in gratiam Autoritatis Secundi Ordinis, in Diœcesanâ
Synodo, ex hujusce Synodi origine deprompta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

nodo; auctoritatem exercuisse, omnibus ferè temporibus, & in plerisque Ecclesiis; undè sequitur, Secundum Ordinem, in Synodo, sine iniustitia auctoritate privari non posse.

Etenim, apud omnes constat, non levis esse auctoritatis consuetudinem, usumque longævum, novitatesque plerumque discordiam parere: quid igitur censendum de tot sæculorum praxi, & tam universali? Quæ ipsi non debetur reverentia? Nonne haberi potest, aut, ut verius loquamur, nonne habenda est, veluti una ex prisca Institutionibus, quæ intactæ remanere debent, ut verbis GELASII Papæ utamur, qui expressis verbis definiit, *contra Statuta Patrum condere aliquid vel mutare, nec hujus quidem Sedis potest auctoritas: apud nos enim inconcussis radicibus, viget antiquitas, Cui Decreta Patrum sanxere reverentiam.* Nonne jurè ac meritò Episcopo dici possit, qui hanc praxim mutare vellet, *ne transgrediatis terminos, quos posuerunt Patres tui*, nec aliam tibi tribuas auctoritatem; an iis sapientior es? Nonne, quæ tunc vigerant, rationes, vigent? Nonne verisimile videtur, esse has rationes?

Primo promissione CHRISTI, in gratiam Conventuum in ipsius nomine agendorum, facta universo Conventui, non verò soli Præsidi hujus Conventus. Sicque talem promissionem Episcopo prodesse non posse, nisi in Diœcesana Synodo congregatos homines consuleret.

Secundò, multis in occasionibus Apostoli Septuaginta Discipulos congregaverunt, quibus successerunt Sacerdotes, & uno animo Successorem Judæ elegerunt. Diaconos denique, uno consensu questionem de Circumcisione, & aliis Mosaicam Legem spectantibus, diremerunt. Decebat ergò secundum hoc exemplum, ab Episcopis primorum sæculorum eundem honorem deferri Presbyteris, præsertim Parochis, eos congregando ob quadam Diœcesis negotia, eos consulendo, aut consensum eorum hunc ob finem postulando.

Tertiò, Hierarchia Dei nomine instituta in Ecclesiâ Catholica, non Episcopis solis constat, sed Presbyteris, & Diaconis; & inter functiones Hierarchicas, quæ administrationem & Statutorum faciendorum potestatem tribuit, collocatur. Undè accidit, Presbyteros Rectorum personâ, & Ecclesiasticarum Societatum Præsidium, portionem Christi gregis gubernandam habere, ipsosque Diaconos Romæ & Hispaniæ, eo jure gavisos fuisse, & etiamnum nomine Cardinalium Diaconorum, & Archidiaconorum gaudere. Ut ergò Diœcesana Synodus semper eo fine coacta est, ut gregis commodo in Diœcesis regimine consulere, æquum erat eos, qui aliquam partem in hoc regimine habebant, cum eo congregatos aliqua gaudere auctoritate, circa ea, quæ ad conservationem boni Ordinis agebantur.

Hæc tria Momenta omnibus vigerunt temporibus, de qua enim habitus est sermo, tandiù duratura est promissio, tandiù duratura est Ecclesia. Vices Apostolorum tenent Episcopi, istique illos imitari tenentur, tanquam suorum munerum exemplar, & iisdem nunc constat personis Hierarchia, quibus præteritis sæculis constabat.

CAPUT III.

ALIA PROBATIO in gratiam auctoritatis SECUNDI ORDINIS, in Diœcesana Synodo, ex hujusce Synodi origine deprompta.

Quando hæc aggrediar auctoritatem Secundi Ordinis in Diœcesana Synodo hujusce Synodi origine stabilire, is non sum, qui credam à me proferri posse clara testimonia, quæ claram faciant mentionem Temporum & Locorum, quibus origo Synodi

debetur; dudum enim omnibus notum est defuisse Synodos: verum non minus constat, conjecturas, quæ habentur, causas, propter quas habita est, sufficienter indicare, Secundum Ordinem, in ea, auctoritate gaudere debere.

Prima conjectura desumitur ex conformitate Synodorum Diœcesanorum cum Conciliis Provincialibus, quæ, ut infra ostendetur, tanta est, ut manifestè pateat, eas ad instar horum Conciliorum directas fuisse. Porro, liquet eos, qui tenentur Conciliis Provincialibus interesse, ut Conventus Membra, in iis semper auctoritatem exercuisse, ut etiamnum exercent; cum semper Voce Decretoria gavisi fuerint, & etiamnum gaudeant. Credendum igitur est, Diœcesanas Synodos directas secundum Concilia Provincialia, in iis servatam fuisse aliquam auctoritatem iis, qui adessent.

Hæc conjectura sequente confirmatur; ista autem nititur iis, quæ prima in Synodo Diœcesana, cujus Acta supersunt, gesta sunt. In ea enim accipimus, ab Abbatibus & Parochis, simul cum Episcopis, factum fuisse quod ab Episcopis in Conciliis Provincialibus agebatur. Synodus autem, de qua mentionem hic facimus, *Altrissiodorensis* vocatur, celebrata Anno Quingentesimo Septuagesimo Octavo. In ea verò apertè demonstratur, has Personas, Abbates, scilicet, & Parochos, diremisit multas quaestiones, quæ Dogma spectabant, vel Mores, Canonibus *Tertio, Octavo, Nono, Vigesimo Secundo*, & ab iis, multa de Disciplina Statuta facta fuisse.

Alii *Quadragesima* Canones id non minus luculenter probant. Hæc inter Statuta, pauca sunt, quæ ex præcedentibus Conciliis depromantur: quantum verò ad Decisiones, non immeritò credi possit, eas ex his Conciliis depromptas fuisse; quamvis proferantur absque ullius Canonis anterioris citatione, quasi omnes novæ forent.

In Canonum *ultimo* legitur, eos communi consensu factos fuisse, & uno animo, eodem modo, quo Episcopus, subsignant Abbates & Parochi; & ut hic, in chirographo, nomini suo proprio Dignitatis suæ nomen adjungit, idem præstant & Abbates & Parochi, ut videre est in Subscriptionibus subsequentibus, *Annacharius Episcopus subscripsit. Vianobdis Abbas subscripsit.* Alii ferè eodem modo subscribunt, *Vigilius Presbyter subscripsit.* Alii Triginta & unus Parochi idem præstant. Idem fit à Diaconis: hi autem, nempe Diaconi, adjungunt, se *Nomine Rectorum* subscribere.

Denique, Canonum antiquissimi, qui Conciliorum Provincialium congregationem jubent, nos docent, ea haberi ad tractanda Provinciæ negotia, & ad terminandas Controversias natas; & inde inferri potest, Synodos Diœcesanas habitas fuisse ob res Diœcesis Universæ communes, & imprimis, ad terminandas Controversias, quæ ibi ortæ essent. Porro: si talis sit Diœcesanarum Synodorum origo, ut credendi locus est, manifestè liquet eâ probari, à Secundo Ordine, in ea, aliquam auctoritatem exerceri debere; Cum horum Negotiorum & Controversiarum cognitio unice spectaret vel judicia, vel Statuta, quæ ex his Synodis emanabant, in quibus Secundus Ordo, numero saltem, dominatus est.

Ut novum robur accedat his conjecturis, prætermittere non debeo, *Sanctum CAROLUM*, qui tam sedulo investigavit originem gravissimorum Ecclesiæ usum, asseruisse, originem Diœcesanarum Synodorum, ad tempora Apostolorum referendam esse, eamque S. Spiritus afflatu directam fuisse. Hæc autem leguntur initio primi sermonis in undecima Synodo Diœcesana: Verum ipsum audire juvat: *Sancta profecto & laudabilis consuetudo, hoc est, ab Apostolorum primordiis ad hæc usque tempora, Spiritu Sancto dictante, & promovente deducta.* Hæc autem leguntur in *Actis Ecclesiæ Mediolanensis*, pag. 1220.

Enimverò, si hæc Synodi suam temporibus Apostolorum

rum originem debent, iusta est credendi causa, secundum Ordinem voce gavifum fuisse, quia hisce temporibus Presbyteri Ecclesiam, unâ cum Episcopis regerant: id probant Apostolorum Acta: & probabile videtur *Santum Carolum*, de Synodorum Diœcesanarum origine loquentem, hæc Capita in mente habuisse. Hæc quoque regulâ nixus fuit à *Vincentio* introductâ, *Quod ab omnibus ubique & semper observatum est, nec ullam aliam agnoscit originem, id potest & debet Apostolorum temporibus referri.*

CAPUT IV.

Probationes autoritatis secundi Ordinis, in Diœcesanis Synodis deprompta, ex convenientia Synodorum Diœcesanarum cum Conciliis Provincialibus, sigillatim expensæ. Canones Conciliorum aut Statutorum Synodorum, qui Synodo Diœcesanæ nomen tribuunt Concilii. Quid inde inferri potest?

QAMVIS hæc voces SYNODUS & CONCILIUM, synonymæ sint, & utrumque significant Conventum Ecclesiasticum, omnium Jurisdictionis finium vulgò maximorum; usus tamen determinavit vocabulum *Synodi*, ad exprimendum Conventum totius Cleri Diœcesani; *Concilii* verò vocabulum, ad denotandam Congregationem Episcoporum Provincialium, aut Primatus, aut Patriarchatus, aut Jurisdictionis Papatûs, quæ omnem Ecclesiam attingit. Verùm, contra hunc usum Canones & Statuta reperiuntur, quibus Synodo Diœcesanæ nomen *Concilii* tribuitur, ut quidam reperiuntur, qui veris Conciliis *Synodi* nomen tribuunt, quin etiam Concilia Generalia id nomen sibi tribuerunt, ut videre est in Constantiensi, Basileensi & Tridentino. Hic autem error vel usus varius multum inservit ad probandam mutuum convenientiam, & minimè obstat, saltem cuilibet attendenti, distinctioni, quæ *Concilium* à *Synodo* designat, ut infra quibusdam exemplis probabitur.

Horum exemplorum primum depromitur ex Synodo *Altiſſiodorensi* anni Quingentesimi Septuagesimi quinti, quæ certè antiquior est Synodorum Diœcesanarum, quorum Acta nobis supersint. Canon *Septimus*, qui jubet duas Synodos per annum haberi, unam scilicet Parochorum, alteram Abbatum, primæ, quam assignat medio Maio, nomen *Synodi* tribuit, alteri autem, quam ad Calendas Novembris remittit, nomen *Concilii* dat, ut videre est verbis, quæ adhibet, *ut medio Maio omnes Presbyteri ad Synodum in Civitatem veniant, & Kalendis Novembris omnes Abbates ad Concilium conveniant.* Nusquam habita sunt *Concilia*, pro certis personis Secundi Ordinis; necessarium ergo est ibi mentionem fieri *Synodi* Diœcesanæ, ad quam convocare possit Episcopus quosdam, cæteris posthabitis: aliunde Episcopi non est verum Concilium cogere, nisi fortè fuerit antiquior Suffraganeus, aut hoc jus supra alios suæ Provinciæ Episcopos præscripserit, aut nisi hæc prærogativa suæ Sedi annexa sit. Porro, nihil horum Episcopo *Altiſſiodorensi* debebatur, qui solus huic Conventui interfuit, qui Synodus Generalis habitus fuit, cum & Abbates & Parochi subscripserint, cum quas in posterum habendas iussi fuerint speciales Synodi, constare duntaxat deberent una parte Cleri Diœcesani, uni ex illis Synodis intererat Clerus Sæcularis, alteri Clerus Regularis.

Nomen *Concilii* Diœcesanæ Synodo adhuc tribuitur à Concilio *Toletano IV.*, habito Anno Sexcentesimo trigésimo tertio. Postquam enim statuit à Parochis recipi tempore Ordinationis libellum Officiale Diœcesanum, Rituale, quo discant modum Sacramentorum administrandorum, Sacri faciendi, Officiorum celebrandorum; adjungit, se hoc Rituali inf-

tractos facile posse rationem reddere Episcopo Ministerii, cum ad Litanias, aut ad *Concilium venerint*, Canonem sumus integrum relaturi. *Quando Presbyteri in Parochiis ordinantur Libellum Officiale à Sacerdote suo accipiant, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi accedant, aut succedant, ne per ignorantiam Divinis Sacramentis offendant, ita ut, quando ad Litanias vel ad Concilium venerint, rationem suo Episcopo reddant, qualiter susceptum Officium celebrant, aut baptizant.* Integram retulimus Canonem, quia in eo multæ videntur circumstantiæ, quæ determinant ad credendum, nomine *Concilii* Synodum Diœcesanam intelligi, cum jungat Litanias, quæ in Diœcesi fiebant, & velit in utroque casu Parochos sui Ministerii rationem reddere, ut iudicet Episcopus, num exerceant secundum Rituale acceptum in Ordinatione.

Simile exemplum habetur in Canone *Sexagesimo octavo* ejusdem Concilii. In eo statuitur, quod, si voluerit Episcopus aliquem servum manumittere ad Ecclesiam pertinentem, nec velit jus Patronatus retinere, teneatur offerre pro commutatione, duos ejusdem pretii è suo patrimonio desumptos, coram Concilio Ecclesiæ, cui præest, & huic actui subscribant Parochi: hæc sunt verba Canonis; *Episcopus qui mancipium juris Ecclesiæ, non retento patrocínio manumittere desiderat, duo meriti ejusdem & peculii, coram Concilio Ecclesiæ, cui præeminet, per commutationem, subscribentibus Sacerdotibus, offerat, ut ratio & iusta habeatur definitio Commutantis.* Ut partitio honorum ad Universam Diœcesim Toletanam pertinentium nondum facta erat, æquum erat nullam posse ab Episcopo fieri alienationem, absque omnium Parochorum consensu, probato eorum subscriptionibus.

Eodem sensu nomen *Concilii* sumitur Concilio *Vernonio* in Diœcesi Ebroicensi habito; Anno septingentesimo quinquagesimo quinto. In eo enim jubentur ad Concilium accedere, nisi velint penas dare secundum Canones ob absentiam. Porro: nemo dixerit coactos aliquando fuisse Parochos Concilio interesse, sub penis Canonicis, nisi *Concilii* nomine hic intelligatur Synodus Diœcesana: aliunde Conventus, de quo sermo habetur, Concilii Episcopi nomine donatur, quod nomen soli Synodo convenit Diœcesanæ. Hæc sunt verba Concilii Canone octavo; *omnes Presbyteri ad Concilium Episcopi sui conveniant, & si hoc facere contempserint, secundum Canonicam Institutionem judicentur.*

Atro, Episcopus Vercellensis, in suo *Capitulari*, Capite vigesimo septimo, adhibet quoque nomen *Concilii*, ad significandam Synodum Diœcesanam, ipsi tribuendo quod ab antiquis Conciliis statutum, nempe, de Congregatione plurium Conciliorum per annum.

Quod relatum est supra de Concilio *Toletano IV.* Canone vigesimo sexto, partim transcriptum est à Concilio *Arelatensi*, celebrato Anno octingentesimo decimo tertio, Canone quarto: sequens enim, quod à Sanctis Patribus institutum fuit, statuit, Parochos ad Concilium convenientes reddere rationem Episcopo qualiter Officium vel Baptismum celebrent. Porro: hic Canon non potest intelligi, nisi de Synodo Diœcesana; quia nunquam à Patribus sancitum fuit, Parochos ad Concilium Provinciale conventuros, aut ad aliud, ut Ministerii redderent rationem, & iusserunt Parochos ad Synodum Diœcesanam conventuros ob hunc finem. Idem adhuc terminus pro Synodo Diœcesana sumi potest in Canone nonagesimo primo Collectionis *HERARDI*, Archiepiscopi Turonensis; ibi duo Concilia per annum haberi jubet, & eorum spatium, sive tempus, præfigit: utrumque præstat, in sua Diœcesana Synodo Anni Octingentesimi quinquagesimi septimi. Porro: hic locus non erat mentionem faciendi Conciliorum Provincialium, & eorum spatium determinandi. Intelligat ergò necesse est *Concilii* vocabulo, Diœcesanam Synodum. Tres antè annos